

مجید قیصری

جشن همگانی

- موسای دیگر / ۷
سنگ اقبال / ۱۳
سحر باطل / ۲۷
دختر رَز / ۳۱
آهنگی برای کشتار / ۴۱
بلور / ۴۵
جشن همگانی / ۵۱
رمیدن / ۶۱
شرکامل / ۶۵
فرار / ۷۳
شیرین / ۸۵
هر شب یکی از این گله کم می شود / ۹۷
قلعه‌ی گلی / ۱۰۵
آب مطلق، آب مضاف / ۱۱۳
پیشگویی / ۱۲۱
سفرنامه‌ی عیلامی / ۱۲۷

چند خط پایین‌تر از خط خوردگی‌های متن، چند اسم خاص دیگر آمده و بر هر کلمه با خطی نازک‌تر هاشور زده شده. به‌وضوح نمایان است که بورخس قصد نداشته بر آن‌ها خط بطلان بکشد که احتمالاً قصد داشته از آن اسامی رد شود یا طبق سیاق همیشگی آنان را در متن خود گم و گور کند، کاری که در چندین داستان پیش از این صورت داده. دودلی او را از نیش قلمی که بر آن کلمه‌ها گذاشته شده به خوبی می‌شود حس کرد و آن کلمه‌ی مقدس که بعد از دودلی‌ها و کنکاش‌های بسیار نمایان شده، کلمه‌ی *musa* است. شارحان و زندگی‌نامه‌نویسان بورخس بر سر نام موسای با هم اختلاف ندارند، بلکه حرف قبل از نام موسای است که آن‌ها را به اختلاف کشانده. شارح میرعلایی اعتقاد دارد که در این مسئله، اسامی خاص را نباید مورد تأکید و مایه‌ی اختلاف قرار داد، بلکه باید بر غرض بورخس از این تحقیق تأکید کرد، اما شارحان دیگر به این مسئله، یعنی تحقیق در یکی از متون روایی مسلمانان به دیده‌ی یکی از نکات بااهمیت در کارنامه‌ی هنری بورخس نگاه کرده و به متن دست‌نویس ذیل کلمه‌ی موسای (به عنوان یک اسم عام) استدلال کرده‌اند. بورخس چندین موسای دیگر را با ذکر تاریخ تولد و مرگ آن‌ها در متن آورده و بر شناسنامه‌ی هر نام توضیحی مختصر نگاشته که این امر خبر از وسواس و نگاه موشکافانه و وسعت معلومات او دارد، از جمله: موسایوس *musaus*، شاعر یونانی قرن چهار و پنج قبل از میلاد یا شخصیت اساطیری مبهمی به همین نام که گفته‌اند پسر یا معلم اورفتوس بوده و چند موسای دیگر که بعد از موسای پسر عمران نبی تولد و وفات یافته‌اند. اما در میان موساهای راه‌یافته در اوراق و یادداشت‌های ناتمام بورخس، اسم موسای پسر جعفر (۱۲۸-۱۸۳ هجری) پیشوای هفتم مسلمانان (شیعیان) به چشم می‌خورد. انگار بورخس قصد داشته است کار مفصلی روی زندگی ایشان انجام دهد که اجل مهلت نداده. اخیراً یکی از شارحان غیر بومی آثار بورخس (مجید قیصری) با توجه به کپی موجود

در میان یادداشت‌ها و طرح‌های ناتمامی که از خورخه لوئیس بورخس بر جا مانده، متنی به چشم می‌خورد که در مجله‌ی "ادبیات امروز" وابسته به کتابخانه‌ی مرکزی بوئنوس آیرس برای اولین بار چاپ شده است. مصحح در کمال امانت و دقت، اصل این متن را به چاپ رسانده تا هیچ شک و شبهه‌ای در اصالت متن باقی نگذارد. بر پیشانی‌نوشت یادداشت نوشته شده: "موسای دیگر" و چند کلمه‌ی پس از آن خط خوردگی ظریفی دارد. محققان کتابخانه‌ی بوئنوس آیرس با هیچ ابزار و وسیله‌ی ابداع‌شده‌ای در عصر حاضر نتوانستند به زیر این جوهر سیاه نفوذ کنند و پرده از راز این خط خوردگی بردارند. این لکه‌ی سیاه چندی است برای شارحان آثار بورخس مایه‌ی کنجکاوی و تفحص بسیار در متون کهن و بالینی او شده. این خط خوردگی، این لکه‌ی سیاه نفوذناپذیر، متن را به تعلیق درخوری درآورده.

شک و دودلی شارحان از نام موسای آنان را به چند اسم خاص اشارت داده و نهایتاً به کشف اسم کتابی منجر شده که مورد توافق اکثر شارحان بوده؛ این کشف چندی است که مایه‌ی خوشحالی دوستداران بورخس شده: "منتهی‌الأمال" اثر شیخ عباس قمی، عالمی ایرانی، مدفون در شهر نجف.